

Opheffen waterschap zet geen zoden aan de dijk

(voor bronvermelding: zie blz. 3)

De laatste tijd wordt steeds vaker gepleit voor opheffing van de waterschappen als aparte overheid. Niet gehinderd door kennis van zaken willen partijen scoren met dergelijke voorstellen. Ook provincies, die de hete adem in hun nek voelen om zelf als middenbestuur te worden opgeheven, zien kansen zo hun positie te versterken en hun bestaansrecht te verzekeren. Gretig proberen sommige de waterschappen in te lijven als uitvoeringsdienst. Dat zou leiden tot minder bestuurlijke drukte en bijdragen aan de bezuiniging van 29 miljard euro, waarvoor de rijksoverheid staat. Niets is minder waar!

Het opheffen of onderbrengen van de waterschappen bij de algemene democratie levert nauwelijks iets op en kan desastreuze gevolgen hebben voor de bv Nederland.

Hoog tijd voor een tegengeluid.

Van oudsher zijn de waterschappen verantwoordelijk voor het regionale waterbeheer. We kunnen bogen op een rijke traditie, waar we als Nederlanders met recht trots op mogen zijn.

De 26 waterschappen in ons land hebben drie kerntaken: waterveiligheid, het juiste waterpeil en schoon oppervlaktewater.

Dit omvat het beheer en onderhoud van de dijken, watergangen, de bemaling van diepe polders en het zuiveren van huishoudelijk en bedrijfsmatig afvalwater. Bepaald geen sinecure in een dichtbevolkt land waarvan een kwart onder zeeniveau ligt en tweederde dusdanig laag ligt dat er sprake is van een reëel risico op overstroming. Toch staan we bekend als de veiligste delta ter wereld. In het buitenland is men jaloers op de unieke wijze waarop we het waterbeheer in Nederland hebben georganiseerd.

Wat maakt ons zo uniek?

Dat zit hem vooral in het feit dat we een aparte overheid hebben, een zogenaamde functionele democratie, die zich uitsluitend met regionaal waterbeheer bezighoudt en een eigen belastingheffing kent. Het is dus niet een extra bestuurslaag, maar een náást gemeenten, provincies en rijk stand orgaan. Hiermee wordt voorkomen dat er gekozen moet worden tussen bijvoorbeeld de renovatie van een gemaal of de bouw van een nieuwe sporthal, wat maatschappelijk doorgaans beter scoort. Er bestaat dus een "waterscheiding" tussen de waterveiligheid en de rest! In andere landen, waar het waterbeheer is ondergebracht in de algemene democratie, geprivatiseerd dan wel versnipperd is en geen eigen belastingdomein kent, is goed waterbeheer dan ook vaak het kind van de rekening. We hebben dat recent nog gezien in de VS, Frankrijk, Engeland en dichterbij huis in België. In België hadden we recent nog een voorbeeld van hoe het niet moet: het Brusselse gewest beheert het rioolstelsel en voert af naar geprivatiseerde (!) afvalwaterzuivingsbedrijven. Toezicht op het rioolstelsel en wat er door wordt afgevoerd is niet duidelijk geregeld en dus ruziën de gemeenten, de gewestelijke regering en het bedrijf over de kwaliteit van het afvalwater. Het is gebruikelijk dat alle mogelijke verontreiniging daarin zit: van "gewoon" particulier- of bedrijfsafvalwater tot

hout, zand en puin! De pompen in het bedrijf in Brussel-Noord konden het niet meer aan en werden in afwachting van renovatie of vernieuwing uitgezet met als gevolg dat het niet gezuiverde water mét alle verontreiniging rechtstreeks de rivier de Zenne inliep. De gevolgen voor het oppervlakte water waren desastreus en zijn tot in het gebied bij Breda te merken geweest!

Juist de onafhankelijke positie van de waterschappen voorkomen dit soort toestanden in Nederland.

Qua beeldvorming valt er voor de waterschappen nog een wereld te winnen. Dit moeten de waterschappen zich wel aantrekken. Te lang hebben de schappen vrijwel onzichtbaar op de achtergrond hun werk goed gedaan maar onvoldoende aan de weg getimmerd. Onbekend maakt nu eenmaal onbemind!

Waterschappen moeten zich ontdoen van het oubollige, stoffige imago en zich veel sterker profileren als de innovatieve, doelmatige en deskundige overheid die ze zijn.

Zijn die waterschappen niet te duur?

Eerst even een paar feiten op rijtje:

Financiering van waterschapstaken gaat bijna volledig uit eigen belastingen.

Totale opbrengst waterschapslasten 2010: € 2,3 miljard

Percentage van de totale belastingdruk in Nederland: 1,6%

Ter vergelijking:

Totale opbrengst gemeentelijke belastingen: € 7,8 miljard

Totale opbrengst provinciale belastingen: € 1,4 miljard

De 26 waterschappen worden bestuurd door: 26 dijkgraven, 116 leden van het dagelijks bestuur en 709 leden van het algemeen bestuur (de leden van het dagelijks bestuur zijn ook lid van het algemeen bestuur).

De tijdsbesteding aan het waterschapsbestuur is voor leden van het dagelijks bestuur maximaal twee en een halve dag per week. De leden van het algemeen bestuur besteden ongeveer een halve tot een dag per week aan het bestuur van het waterschap. Zijn deze bestuurders duur? Had u enig idee dat een algemeen waterschapsbestuurder € 435,= bruto per maand verdient en een dagelijks bestuurder de helft van het salaris van een wethouder van een middelgrote gemeente (50% van ongeveer € 7.000,=)?

Er zijn beter betaalde banen denkbaar.

De totale bestuurskosten van alle waterschappen (dijkgraven, DB- en AB-leden, ondersteuning) samen, bedragen € 23 miljoen per jaar.

De ambtelijke commissie die de mogelijkheden voor bestuurlijke herindeling onderzocht had de opgave te zoeken naar anderhalf miljard euro aan bezuinigingen; 23 miljoen euro zet dus niet veel zoden aan de dijk!

Daar komt nog bij dat het aantal ambtenaren niet zal verminderen, want hoe je het ook organiseert, de specifieke deskundigheid blijft nodig.

Bij de waterschappen werken 10.500 mensen, één procent van het totale ambtenarenapparaat in Nederland. Ook hier is dus geen winst te behalen.

De gezamenlijke waterschappen hebben een eigen voorstel gelanceerd aan het ministerie van Verkeer & Waterstaat om de rijksoverheid met honderd miljoen euro te ontlasten onder andere door de overname van de financiering van het Hoogwaterbeschermingsprogramma vanaf 2011. Dit is momenteel de enige geldstroom die van het Rijk naar het regionale waterbeheer vloeit!

Daarnaast zijn er plannen om eenzelfde bedrag aan inverdieneffect te genereren teneinde de tarieven voor de burgers en bedrijven niet te laten stijgen. Dit kan door verdere opschaling en samenwerking. De grootste besparingen, oplopend tot tweehonderd miljoen per jaar, zijn te realiseren door het gemeentelijke rioleringsbeheer te koppelen aan de zuiveringstaak van de schappen. Gemeenten en waterschappen zijn hierin natuurlijke partners en willen gezamenlijk voor dit maatschappelijke voordeel gaan dat ook de burger kosten - belasting - bespaart. De provincies worden gewaardeerd als gebiedsregisseur van ruimtelijke ontwikkelingen en als toezichthouder voor de waterschappen. Dubbele inspanningen ten aanzien van de waterplanvorming moeten wel worden voorkomen.

Natuurlijk zijn er verbeteringen in de organisatie van de verkiezingen van de waterschapsbestuurders aan te brengen. Een belastinggebied zonder democratische controle kán niet! Voor een zo groot mogelijke legitimatie hebben directe verkiezingen de voorkeur, mits gebracht onder de Kieswet en mits deze verkiezingen op dezelfde dag gehouden worden als de gemeenteraadsverkiezingen. Het is afwachten wat er met de plannen gebeurt en hoe de bestuurlijke herindeling uitpakt. Tot nu toe hebben de waterschappen turbulente tijden altijd goed doorstaan. Zelfs Napoleon, die het liefst alles onder centraal gezag bracht, begreep toen hij ons land in 1795 innam, dat hij de decentrale waterschapsstructuur in tact moest laten. Hopelijk hebben de politiek verantwoordelijke bestuurders van straks ook de wijsheid om iets dat goed functioneert niet af te breken. Zoals de Amerikanen zo treffend zeggen: "If it aint broken, don't fix it!"
Laten we onze wereldwijd geroemde waterveiligheid niet in de waagschaal stellen.

Johan van Miltenburg
Fractievoorzitter in het
Algemeen Bestuur van het waterschap Aa en Maas

Brongegevens: Lida Schelwald-van der Kley, Heemraad Waterschap Zuiderzeeland